

TAŞERON KÖLELİĞİ VE HÜKÜMET POLİTİKALARI

Aydınlık Gazetesi, 6 Ekim 2012

Yıldırım Koç

Türkiye’de çalışma yaşamında en olumsuz gelişmelerin başında, taşeron/müteahhit işçiliğinin giderek daha da hızlanan bir biçimde yaygınlaşması gelmektedir.

Hükümet, çalışma mevzuatında işçi lehine hükümleri etkisiz kılmada taşeronluğu kullanmaktadır. Taşeronluk, sendikal hak ve özgürlüklerin kullanılmasının önündeki en önemli fiili engel durumundadır.

Hükümet, kamu hizmetlerinin ve diğer gereksinimlerinin ihale yoluyla karşılanması politikasını kararlı bir biçimde uygulamaktadır. Böylece hem yandaşlar zenginleştirilmekte, hem de sendikasızlaşma ve ucuz işçilik sağlanmaktadır.

Kamu İhale Kurumu’nun raporlarına göre, Kurum yetki alanındaki kamu ihalelerinin toplam tutarı 2003 yılında 5,6 milyar TL idi. Bu rakam, 2004 yılında 16,1 milyar TL, 2005 yılında 30,7 milyar TL, 2006 yılında 39,0 milyar TL, 2007 yılında 66 milyar TL ve 2008 yılında da 84 milyar TL oldu.

Yaşanan ekonomik krize bağlı olarak, Kamu İhale Kurumu yetki alanı içindeki kamu mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri 2009 yılında 66,2 milyar TL, 2010 yılında da 70,6 milyar TL olarak gerçekleşti. 2011 yılında ise 91,8 milyar TL düzeyine yükseldi.

En fazla ihale açan birimler belediyeler, KİT’ler, Sağlık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığı’dır. İhale tutarlarının kabaca üçte biri mal alımı, üçte biri hizmet alımı, üçte biri de yapım işidir.

Kamuda ihaleyle iş yaptırma, Kamu İhale Kurumu’nun dışında da artmaktadır.

Ayrıca özel sektör işyerlerinde özellikle sendikasızlaştırmanın bir aracı olarak taşeronluğa başvurma uygulaması giderek daha da yaygınlaşmaktadır.

Bakanlar Kurulu, 3 Nisan 2006 günü kabul ettiği 2006/10265 sayılı kararıyla. İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına İlişkin Esaslar’ı yürürlüğe koydu. Bu belgenin 16. maddesi, hizmetlerin dışarıdan hizmet satınalma yoluyla gerçekleştirilmesini hükme bağlandı: “Memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetlerin hizmet satınalma yoluyla karşılanması esastır.”

Benzer bir düzenleme, Bakanlar Kurulu’nun 29.11.2005 gün ve 2006/9809 sayılı kararıyla belediyeler, bağlı kuruluşlar ve mahalli idare birlikleri için de getirildi.

Kamu hizmetlerinde taşeronlaşma, taşeron işçilerinin sayısının artmasını da getirdi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik’in kısa bir süre önce yaptığı açıklamaya göre, “Alt işverenler tarafından bildiri yapılan toplam taşeron işçisi” sayısı 2002 yılında 387.118 iken, 2011 yılında 1.611.204 oldu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre “Alt işverenler tarafından bildiri yapılan taşeron işçisi sayıları” yıllar içinde şu şekilde gelişti:

Yıl	Erkek İşçi Sayısı	Kadın İşçi Sayısı	Toplam İşçi Sayısı
2002	358.511	28.607	387.118
2003	410.135	38.876	449.011
2004	537.471	44.019	581.490
2005	620.680	36.997	657.677
2006	862.528	44.625	907.153
2007	1.114.806	49.112	1.163.917
2008	1.207.785	53.846	1.261.630
2009	1.008.009	41.956	1.049.960
2010	1.240.128	53.775	1.293.898
2011	1.550.304	60.905	1.611.204
2012 (6.Ay)	406.541	21.306	427.845

Kamu sektöründe ve özel sektörde birçok şirket, alt işveren (taşeron) olarak gözükmeyen bu işi yapmaktadır. Bu nedenle, Bakanlık’ın bu rakamları, gerçek durumun ancak bir bölümünü yansıtmaktadır. Gerçekte taşeron/müteahhit işçilerinin sayısı daha yüksektir.

Sendikacılık hareketi taşeronlukla mücadelede yetersizdir. Sosyal-İş’in ve Devrimci Sağlık-İş’in çabaları yalnız bırakıldığından yeterince etkili olamamıştır. Türk-İş ise tam bir uyku halindedir.

Taşeronlukla mücadele günümüzün öncelikli görevidir.